

Vlaams
Parlement

stuk **656** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 22 september 2010 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van de heer Bart Tommelein en de dames Patricia Ceysens,
Fientje Moerman en Ann Brusseel

betreffende kinderarbeid in de bedrijfsketen

TOELICHTING

1. Probleemstelling

Kinderarbeid wordt gedefinieerd als de economische exploitatie van kinderen.¹ Doorgaans is het werk dat kinderen verrichten, gevaarlijk voor de lichamelijke, geestelijke, zedelijke, intellectuele of maatschappelijke ontwikkeling en verstoort het de scholing van kinderen.

We zouden ons kunnen afvragen of kinderarbeid op zich een ernstig probleem vormt. In België zijn er immers ook jongeren die een centje bijverdienen door middel van een bijbaan als babysit, krantenbezorger, klusjesman enzovoort. Dat vormt inderdaad geen enkel probleem. Er is slechts een probleem indien het werk dat kinderen verrichten, hun ontwikkeling of gezondheid bedreigt. Ook als kinderen door hun werk niet meer naar school kunnen gaan of wanneer hun schoolprestaties eronder lijden, wordt het problematisch.

Tot het begin van de vorige eeuw hadden we in België te maken met economische exploitatie van kinderen binnen onze bedrijven. Dankzij het invoeren van de leerplicht en tal van nationale wetten die kinderarbeid tegengaan, is daar een einde aan gekomen. Hoewel er in West-Europa, Amerika en Australië bijna geen kinderarbeid meer plaatsvindt, is dat niet het geval voor alle landen.

Het zijn vooral kinderen uit arme gezinnen of rurale gebieden, die het meeste risico lopen om economisch uitgebuit te worden. Kinderarbeid richt zich op allerlei soorten werk, maar meestentijds bevindt het werk zich in de clandestiene sfeer. Kinderen komen als arbeidskrachten vooral terecht in werkplaatsen, fabrieken, in de mijnbouw of de landbouw. Voorbeelden van producten die voortvloeien uit kinderarbeid zijn: sigaretten, tapijten, edelstenen, ertsen, kledij, schoenen, bakstenen, lucifers, suiker enzovoort. Daarnaast worden ze ook ingezet als personeel in een rijk gezin.

Door hun betrokkenheid in dat economische proces komen sommige kinderen in contact met gevaarlijke situaties, apparatuur en chemische stoffen zoals pesticiden en zuren. Exploitatie van kinderen door arbeid wordt gekenmerkt door een genderverdeling. Zo worden meisjes meestal ingezet voor huishoudelijke taken. Daardoor lopen zij meer risico om uitgebuit en (seksueel) misbruikt te worden. De jongens worden ingezet om zware fysieke taken te verrichten. Dat zorgt ervoor dat vooral hun gezondheid geschaad kan worden.

De causale factor van kinderarbeid ligt meestal bij armoede, maar kan ook het resultaat zijn van maatschappelijke percepties ten aanzien van kinderen. Die percepties komen sommige bedrijven en overheden immers zeer goed uit. Als kinderarbeid wordt getolereerd, dan wordt er ook geen moeite gedaan om te zorgen voor onderwijs voor de kinderen en een beter loon voor volwassen arbeidskrachten.

Vanwege de illegale sfeer waarbinnen kinderarbeid zich bevindt, is het moeilijk om er nauwkeurige statistische gegevens over te presenteren.

¹ UNICEF: (1999) *Conventie van de Rechten van het Kind, artikel 32.1*. http://www.unicef.org/magic/resources/CRC_dutch_language_version.pdf.

Schattingen van UNICEF (United Nations Children's Fund) stellen dat 148 miljoen kinderen tussen de vijf en de veertien jaar economisch uitgebuit worden.² Dat betekent dat één op de zes kinderen in de wereld te maken heeft met kinderarbeid. Sub-Sahara-Afrika wordt gekenmerkt door het hoogste percentage van kinderarbeid. De cijfers worden hier geschat op 69 miljoen kinderen. Zuid-Azië volgt als tweede, met een aantal van ongeveer 44 miljoen kinderen. Nationale cijfers zijn terug te vinden in het laatste rapport van de jaarlijkse publicatie van UNICEF, 'The State of the World's Children'.

Om kinderarbeid tegen te gaan werden verscheidene internationale verdragen, conventies en programma's ingevoerd.

- De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt: “een ieder heeft recht op onderwijs” en “aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven”.³
- De International Labour Organization (ILO) is de belangrijkste instantie inzake het bepalen van arbeidsnormen.⁴ De organisatie ijvert ervoor om door middel van aanbevelingen en afspraken kinderarbeid effectief uit te roeien. De belangrijkste conventie inzake de strijd tegen kinderarbeid is 'The worst Forms of Child Labour Convention' (1999). Die werd ondertussen geratificeerd door 167 landen (waaronder België). Het meest prominente programma om kinderarbeid uit te roeien is 'The International Programme on the elimination of Child Labour'.
- Tot slot hebben we ook nog 'The UN Convention on the Rights of the Child'.⁵ Vanuit dat verdrag wordt gesteld dat “de betrokken staten het recht van het kind erkennen om beschermd te worden tegen economische uitbuiting en tegen elk werk dat gevaarlijk kan zijn, de opvoeding kan hinderen of schadelijk kan zijn voor de gezondheid of de fysieke, mentale, geestelijke, morele of sociale ontwikkeling van het kind”. Het verdrag werd door 192 landen geratificeerd (ook door België).

Ook ondernemingen kunnen zich engageren in de strijd tegen kinderarbeid.

- Zo bestaat er een OESO-richtlijn (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor verantwoord gedrag bij multinationale ondernemingen.⁶ In de niet-bindende richtlijnen voor ondernemingen wordt onder meer verwezen naar de ILO-verklaringen en de ILO-conventie met als doel bedrijven een positieve rol te laten spelen inzake economische exploitatie van kinderen. Men benadrukt tevens de mogelijkheid dat bedrijven zouden kunnen bijdragen tot het zoeken naar duurzame oplossingen voor de kwestie.
- Op internationaal niveau biedt 'The United Nations Global Compact' bedrijven de kans om zich te engageren voor tien principes op het gebied van arbeidsnormen, milieunormen, mensenrechten en de strijd tegen corruptie. Het vijfde principe is gericht op de afschaffing van kinderarbeid. Reeds 5000 ondernemingen over meer dan 120 landen tonen de bereidheid zich voor die tien principes te engageren. Daarbij moet

² UNICEF: (2008). *Child protection from violence, exploitation and abuse*. http://www.unicef.org/protection/index_childlabour.html.

³ OHCHR: (2008). *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*. <http://www.unhchr.ch/udhr/lang/dut.htm>.

⁴ International Labour Organization (2008): *workers' Activities: Child Labour*. <http://www.ilo.org/public/english/dialogue/actrav/genact/child/index.htm#>.

⁵ UNICEF (2008). *Convention on the Rights of the Child*. http://www.unicef.org/crc/index_30229.html.

⁶ OECD: 2000. *The OECD Guidelines for Multinational Enterprises*. www.oecd.org/dataoecd/56/36.

wel vermeld worden dat de meeste van die bedrijven gebonden zijn aan ontwikkelde landen ('Developed Countries') of aan landen met een economie die zich aan het ontwikkelen is ('Emerging Economies').

Ondanks die bindende en vrijwillige afspraken blijkt echter dat kinderarbeid nog steeds wereldwijd aanwezig is, ook in de bedrijfsketen. Wel is het duidelijk dat het bedrijfsleven de laatste jaren de strijd tegen kinderarbeid sterk heeft opgevoerd onder druk van de markt alsook door een groter bewustzijn van dit fenomeen. Dit voorstel wil de ingezette inspanningen van het bedrijfsleven vergroten, samen met de Vlaamse overheid, binnen internationaal verband en binnen EU-verband.

2. Doelstelling: uitfaseren kinderarbeid in toeleveringsketens van internationale bedrijven

Op dit moment is nog steeds niet duidelijk welke internationale bedrijven in hun toeleveringsketens gebruikmaken van kinderarbeid. Zij kunnen of willen doorgaans die informatie niet prijsgeven. Het bekendmaken van die informatie is echter van groot belang.

Het bewust of onbewust gebruikmaken van kinderarbeid is namelijk in strijd met het Belgische mensenrechtenbeleid. In België staan mensenrechten op zowel internationaal en bilateraal als regionaal en nationaal niveau hoog aangeschreven.⁷

In de laatste strategienota van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking werd nogmaals herhaald dat België ijvert voor een compleet partnerschap inzake duurzame uitroeiing van kinderarbeid. Daarbij moeten internationale normen en verbintenissen die op die materie betrekking hebben, gerespecteerd worden.

België engageert zich tevens partnerlanden aan te moedigen om de oorzaken van kinderarbeid weg te werken. Onze overheid moet zich daarom richten op een coherente en geïntegreerde aanpak waarbij verschillende beleidsinstrumenten ingezet worden om de strijd tegen kinderarbeid aan te gaan. Daarnaast moet er naar alternatieven worden gezocht voor de kinderen en hun families opdat het niet meer nodig zou zijn dat er met kinderen gewerkt wordt. Onderwijs vervult daarbij een prominente rol.

Dit voorstel van resolutie wil bewerkstelligen dat de Vlaamse overheid samen met het bedrijfsleven de strijd aanbindt tegen de kinderarbeid. Naast bewustwording en transparantie via de jaarverslagen moeten er tevens, waar nodig, concrete stappenplannen worden uitgewerkt om kinderarbeid uit de bedrijfsketen te weren.

Bart TOMMELEIN

Patricia CEYSENS

Fientje MOERMAN

Ann BRUSSEEL

⁷ FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (2008). *Buitenlands Beleid van België: Mensenrechten. Mensenrechten en humanitaire acties*. <http://www.diplomatie.be/nl/policy/policynotedetail.asp?TEXTID=969>.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat:
 - 1° kinderarbeid in strijd is met het Belgische mensenrechtenbeleid;
 - 2° het niet wenselijk is dat bedrijven gebruikmaken van kinderarbeid;
 - 3° Nederland een soortgelijk voorstel heeft goedgekeurd op 22 april 2008;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° om ondernemingen die overheidssubsidies krijgen, meegaan op handelsmissies, kredieten ontvangen of op een andere manier steun ontvangen van de overheid, inzicht te laten verschaffen of er in hun toeleveringsketen al dan niet gebruikge- maakt wordt van kinderarbeid;
 - 2° in samenspraak met de sociale partners vast te leggen dat ondernemingen, in hun jaarverslagen, bekendmaken welke maatregelen ze nemen om kinderarbeid, zoals bepaald in de ILO-conventie ('International Labour Organization', Internationale Arbeidsorganisatie), tegen te gaan;
 - 3° erop toe te zien dat ondernemingen die op enigerlei wijze gebruikmaken van kinder- arbeid, een tijdsgebonden plan opstellen dat rekening houdt met de reeds gemaakte afspraken in internationaal verband of EU-verband waarin uitgewerkt staat hoe kinderarbeid, zoals bepaald in de ILO-conventie, wordt geweerd;
 - 4° de overheidssteun aan ondernemingen die niet bereid zijn informatie over kinderar- beid in hun productieketen, zoals bepaald in de ILO-conventie, te geven en/of die geen tijdsgebonden plan opstellen, stop te zetten.

Bart TOMMELEIN

Patricia CEYSENS

Fientje MOERMAN

Ann BRUSSEEL